

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Ing. M. S.**, bývajúcej v B., prechodne M., proti žalovanému **Ing. M. S.**, bývajúcemu v B., právne zastúpenému JUDr. P. A., advokátom, so sídlom v B., **o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov k maloletej M., nar. X. a K., nar. X., na čas po rozvode manželstva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV, pod sp. zn. 23 C 68/2005, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. novembra 2008, sp. zn. 3 Co 353/2007, 3 Co 311/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 2. mája 2007, č.k. 23 C 68/2005-333, rozviedol manželstvo účastníkov konania. Maloleté deti pochádzajúce z ich manželstva, M., nar. X. a K., nar. X. na čas po rozvode manželstva zveril do osobnej starostlivosti žalobkyne, ktorá bude maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok. Žalovaného zaviazal prispievať na výživu maloletej M. sumou 2.500,- Sk (82,98 €) mesačne a na výživu maloletej K. sumou 2.000,- Sk (66,39 €) mesačne. Žalovanému súčasne určil právo stretávať sa s maloletými deťmi každý víkend v párnom týždni od piatku od 18. hod. do nedele do 18. hod. tak, že maloleté deti prevezme a odovzdá žalobkyni v mieste ich bydliska. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Z vykonaného dokazovania mal okresný súd za preukázané, že vzťahy medzi účastníkmi sú vážne a trvalo rozvrátené a nie je ďalšia perspektíva obnovenia ich spolužitia. Pokiaľ išlo o úpravu rodičovských práv

a povinností k maloletým deťom na čas po rozvoze manželstva vychádzal zo záverov znaleckého posudku a spisu Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 13 P 34/2005, a dospel k záveru o potrebe zverenia maloletých detí do výchovy a opateru žalobkyne, ktorá dokáže vytvoriť podmienky pre ich kvalitnú výchovu. Pri určení výšky výživného pre maloletých zobral do úvahy príjmy oboch rodičov [príjem žalobkyne v sume 15.655,- Sk (519,65 €) mesačne netto a príjem žalovaného 15.565,- Sk (516,66 €) mesačne netto]. Výživné vo výške 2.500,- Sk (82,98 €) mesačne pre maloletú M. a vo výške 2.000,- Sk (66,39 €) mesačne pre maloletú K. považoval za primerané ich potrebám a pomerom. V záujme maloletých detí upravil aj ich styk so žalovaným.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 18. novembra 2008, sp. zn. 3 Co 353/2007, 3 Co 311/2008, na odvolanie žalovaného voči výroku o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky a súvisiacich výrokoch o úprave vyživovacej povinnosti žalovaného a o úprave styku žalovaného s maloletými, potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a účastníkom nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že okresný súd náležite zistil skutkový stav a jeho právny záver považoval za zákonom zodpovedajúci. Keďže žalovaný nepoukázal v odvolaní na také skutočnosti, ktoré by mali za následok zmenu zisteného stavu alebo jeho právneho hodnotenia a ani z konania pred odvolacím súdom iný než vyslovený právny záver nevyplýval, krajský súd ustálil vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia okresného súdu. O návrhu žalovaného na opravu dôvodov rozsudku súdu prvého stupňa súd rozhodol tak, že tento zamietol, pretože neboli splnené predpoklady ustanovenia § 165 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej len „dovolateľ“) a žiadal ho zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Mal za to, že odvolací súd porušil zákon, keď rozhodol vec bez nariadenia pojednávania odvolávajúc sa na § 214 ods. 2 O.s.p., hoci na zvolený procesný postup neboli splnené podmienky. Žalovaný nesúhlasil s konaním a rozhodnutím súdu bez verejného prerokovania, pretože sa chcel vyjadriť k jednotlivým návrhom a dôkazom. Namietal, že účasť na prejednávaní veci pred súdom je jeho nezadateľným právom ako účastníka konania, a to v každom štádiu konania, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Občiansky súdny poriadok pripúšťa len jednu výnimku z tohto pravidla, ktorá je zakotvená v § 101 ods. 2 O.s.p. O taký prípad v danej veci však nešlo. Ak teda odvolací súd vyhlásil rozsudok vo veci bez nariadenia pojednávania, odňal mu možnosť konať pred súdom, ktorá skutočnosť zakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/

O.s.p. V závere poukázal aj na to, že pri rozhodovaní o zverení maloletých do osobnej starostlivosti žalobkyne (matky) súd odmietol vykonať dôkaz výsluchom maloletých a neprihliadal ani na ich vyjadrenia a prejavenu vôľu zotrvať v striedavej starostlivosti oboch rodičov.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu opravnému prostriedku žalovaného navrhla tento ako neprípustný odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr splnenie procesných podmienok, ktoré mu odôvodňujú preskúmať vecnú stránku napadnutého rozhodnutia.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Keďže v posudzovanej veci odvolací súd rozhodoval formou rozsudku, podmienky prípustnosti dovolania upravujú ustanovenia § 238 O.s.p. Tie vymedzujú znaky rozsudkov, pri danosti ktorých zákon umožňuje, aby boli tieto napadnuté dovolaním, a tak preskúmané dovolacím súdom. Ide o prípady, keď dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), keď smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

I keby rozhodnutie odvolacieho súdu vykazovalo znaky jedného z rozsudkov, ktoré sú taxatívne vymedzené v ustanoveniach § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., nebolo by prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva, alebo o osvojení (§ 238 ods. 4 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolateľ napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, pričom sa nejedná o prípad, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu skôr vysloveného v tejto veci. Prípustnosť dovolania teda nemožno vyvodzovať od § 238 ods. 2 O.s.p. Rovnako odvolací súd nevyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, preto dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 ods. 3 O.s.p. Navyiac, prípustnosť dovolania je výslovne vylúčená podľa § 238 ods. 4 O.s.p.

V zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. je dovolací súd viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa súčasne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. So zreteľom na dovolateľom tvrdenú procesnú vadu zameral sa dovolací súd osobitne na otázku splnenia podmienok prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

O taký prípad však v prejednávanej veci nešlo.

K odňatiu možnosti konať pred súdom malo podľa názoru dovolateľa dôjsť tým, že odvolací súd rozhodol o jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 2. mája 2007 bez nariadenia pojednávania, hoci s tým dovolateľ výslovne nesúhlasil a na uvedený procesný postup neboli splnené podmienky podľa § 214 ods. 2 O.s.p.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (účinného od 15. októbra 2008) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. (účinného od 15. októbra 2008) v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Hneď v úvode je potrebné uviesť, že v posudzovanej veci síce odvolacie konanie začalo podaním odvolania žalovaného dňa 17.7.2007 (platil O.s.p. v znení novely č. 273/2007 Z.z. – pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), keďže odvolací súd o ňom nerozhodol do 14.10.2008, správne vec dokončil podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom od 15. októbra 2008 (§ 372p ods. 1 O.s.p.).

Novela Občianskeho súdneho poriadku č. 384/2008 Z.z., účinná od 15. októbra 2008, na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy zakotvila len tri prípady, v ktorých odvolací súd nemôže meritórne vec rozhodnúť bez pojednávania, a to, keď a/ zistí, že na účely správneho zistenia skutkového stavu je potrebné vykonať alebo zopakovať dôkazy, b/ súd prvého stupňa rozhodol vec bez pojednávania a c/ vyžaduje to dôležitý verejný záujem.

Z obsahu spisu je zrejmé (a vyplýva to aj z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu na str. 6 rozsudku), že sa odvolací súd stotožnil s dôvodmi rozsudku súdu prvého stupňa. Mal za to, že okresný súd správne zistil skutkový stav a o veci aj správne rozhodol bez potreby ďalšieho dokazovania. Rozhodnutiu súdu prvého stupňa vo veci predchádzalo viacero pojednávaní a na poslednom z nich (2.5.2007) bolo napokon vyhlásené aj konečné rozhodnutie. Z obsahu spisu zároveň vyplýva, že nejde o vec verejného záujmu, ktorá by sa v rôznych súvislostiach týkala väčšieho okruhu osôb. Odvolací súd preto na jej prejednanie

nemusel vytýčiť pojednávanie. Dohovor o ľudských právach a základných slobodách nevyžaduje a ani z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nemožno vysledovať požiadavku, aby sa na všetkých stupňoch súdnej sústavy vykonalo vždy verejné pojednávanie vecí. Ak uskutočnil súd prvého stupňa za účelom prejednávania veci pojednávanie, odvolací súd v zásade pojednávanie nariadovať nemusí. Nič však nebráni tomu, aby odvolací súd nariadil pojednávanie, ak to považuje za potrebné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na vyššie uvedené dospel k záveru, že tým, že krajský súd vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, aplikujúc § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 372p ods. 1 O.s.p., neodňal žalovanému možnosť konať pred súdom. Týmto postupom nedošlo k znemožneniu realizácie jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že i keď sa žalovaný na výzvu okresného súdu (č.l. 368) písomne vyjadril, že nesúhlasí s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania (č.l. 383), odvolací súd bol oprávnený postupom podľa § 214 ods. 2 O.s.p. rozhodnúť vec bez jej verejného pojednania. Nešlo totiž o prípad výslovne vymedzený v odseku 1 ustanovenia § 214 O.s.p., v ktorom je súdu uložená povinnosť vždy vec verejne prejednať. Ako vyplýva z oznámenia na č.l. 402 spisu, miesto a čas vyhlásenia rozsudku boli účastníkom oznámené na úradnej tabuli odvolacieho súdu 11. decembra 2008 podľa § 156 ods. 3 O.s.p. Zo strany odvolacieho súdu tak bol aj týmto úkonom dodržaný zákonný postup.

Pokiaľ dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu, že nevykonal ním navrhovaný dôkaz (výsluch maloletých), resp. v konaní neprihliadal na vyjadrenia maloletých, treba uviesť, že uvedený dôvod sám osebe prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p., konkrétne § 237 písm. f/ O.s.p. nezakladá. Súdna prax už totiž viackrát judikovala, že nevykonanie dôkazov navrhovaných účastníkom konania nemožno považovať za postup, ktorým súd odníma účastníkovi možnosť konať pred súdom (napr. uznesenie NS SR uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR, ročník 1993, zošit č. 3-4, str. 127, por. č. 37/1993).

S poukazom na vyššie uvedené možno teda zhrnúť, že dovolací súd nezistil, že by konanie odvolacieho súdu bolo postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú namietal žalovaný.

Keďže dovolací súd nezistil skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania žalovaného podľa § 237 O.s.p. a dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný prostriedok žalovaného odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nemohol sa zaoberať napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 a § 224 ods. 1 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože žalobkyni v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Emília Kišacová